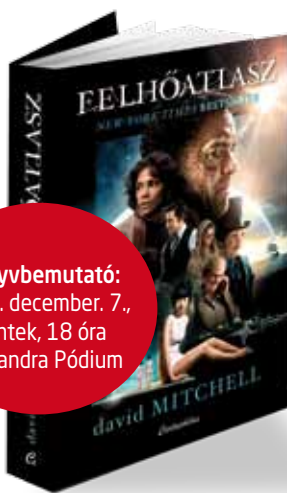

Útvonaltervezés felhőutasoknak

David Mitchell: Felhőatlasz

Az angol író regénye izgalmas mű, telitalálat a könyv szerkezete, és a kalandok szövése megunthatatlan. Az olvasó mintha Peer Gynt hagymáját fogná a kezébe: ahogy hántjuk le a rétegeket, úgy közeledünk a könyv magjához.

Könyvbemutató:
2012. december. 7.,
péntek, 18 óra
Alexandra Pódium

„Ámde mi az óceán, ha nem cseppek sokasága?” – ez a *Felhőatlasz* utolsó mondata, bizonyos szempontból a műnek nemcsak lezárása, hanem magyarázata is. Magyarázata az óceányi, különféle, tragikus és komikus sorsok gomolygásának, a fejezetekből élénk táruló rejtélyeknek, a krimibe illő izgalmak állandó sodrásának. Ám ne képzeljük, hogy a mű szerkezete pusztán egy utolsó mondat építőelemére várt volna: a *Felhőatlasz* ennél sokkal kalandosabb szerkezettel bír, egymásba átindázó fejezetek alkotják, különös és sokszor megmagyarázhatatlan kapcsok vannak az egyes részek, illetve a szereplők között. De jobban megérezve, még az egymásba szövődő fejezetindáknál

.....
576 oldal, 3490 Ft

Cartaphilus Könyvkiadó

is fifikásabb dolgot talált ki a furfangos szerző: mint egy kagyló vagy netán egy Peer Gynt lehántotta hagyma, olyan ennek a könyvnek a felépítése. A legtávolabbi, óceáni múlt vezet el fejezetről fejezetre a jeges jövőhöz, s onnan lépegetünk vissza újra állomásról állomásra a távoli múltba. S talán ragaszkodhatunk ahhoz, hogy Peer Gynt hagymája itt valamiféle metaforikus szerepet kap, hiszen ahogy hántjuk le a rétegeket, ahogy közeledünk a könyv magjához, úgy jutunk el a semmihez: a *Felhőatlasznak* épp a középpontjában áll a nagy, üres és félelmetes jövő, a regény közepén az úrt markoljuk. Aztán, hogy mégse jeges kézzel tegyük le atlaszunkat, lépegetünk vissza a múltba, kézzől kézre adják a már ismerős szereplők a sztorigukat, hogy újra eljussunk ahhoz, akivel a regény elkezdődött.

A fejezetek naplóból, levelekből, prózai darabokból állnak, Adam Ewing csendes-óceáni naplóját például egy kastélyból való levelezés követi. A kalandos sorsú Adam Ewing naplójá-

ba ugyan mi, olvasók hamar bepillantást nyerünk, ezzel indul ugyanis a regény, de a naplót magát a következő fejezet kastélyában megszálló, kicsit a *Veszedeelmes viszonyok* hőseire hajazó zeneszerző, a *Felhőatlasz*-szextett komponálója, a zűrös életű Frobischer találja meg. (Illetve helyesbítsünk, először, nagy bosszúságára, csak a napló felét leli fel.) Frobischer nyomot hagy egy másik híres zeneszerző életében, Vyvyan Ayrseban, aki szerint egyébként a zeneszerzők, művészek dolga, hogy fényűzővé, ragyogóvá és káprázatosá tegyék a civilizációt, Ayrs maga pedig szeretne a művészetével egy apró minaretet emelni benne. Frobischer sajnálatosan nyomot hagy Ayrs házasságában is – de emellett nem csupán zeneművével, hanem egy apró jellel nyomot hagy a jövőben is. Már persze ha hajlamosak vagyunk hinni az effélékben, a reinkarnációban vagy ilyesmiben. Ha nem, akkor a földhözragadtabb olvasók is kapnak némi megmosolyogtató ajándékot a szerzőtől, jelesül azt, hogy Frobischer a saját fejezete lezárása előtt még gyorsan megtalálja a hajónapló második felét, tehát elgördül minden akadály, minden bizonytalanság az egész napló feltárulhat majd előttünk. Megnyugodhatunk.

Minden mindennel összefügg, hol egy apróság bukkan fel egy másik részben, hol a szerző valami olyasfélét sejtet, mintha egyik szereplő a másiknak valamiféle újjászületett változata volna. Persze ezt is furfangosan teszi, hiszen a szereplője inkább tagadja, kétli, mint állítaná, hogy lehetséges volna emberi életek közötti átjárás. Vagyis természetesen az olvasóra van bízva, mit hisz el, s mit nem, miközben persze remekül szórakozik. Mert a *Felhőatlasz* fordulatokban igencsak gazdag. Említettük már a hajónapló hősét meg a házasságtörésekben és az irodalomtörténetben is jártas zeneszerző kalandjait. De minden olvasó választhat magának kedvenc részt a szextettből, illetve számára kedves, a későbbiekben majd elmosódó felhőkép, azaz kiválaszthatja, miféle izgalom áll legközelebb hozzá. Teszem azt, a tehetséges könyvkiadó és a nagyra törő és állandó életveszélyben lévő újságíró történetén repesztí szét az izgalom (s olykor persze a nevetés is). Ez a választás (is) érthető,

hiszen igazán elképesztő kalandokban gazdag az ő történetük (is). A könyvkiadó végre megleti szerencsését, talál egy olyan klassz kéziratot, ami gigászi sikerre viheti, s minő szerencse, a szerző honorálásával sem kell foglalkoznia, mert az ifjonti hüvelyében, még a sikerkönyve kiadása előtt, mérgében kihajítja a tetőről az ismert kritikust, aki fájdalom, ebbe rögvest bele is hal. Ennyi undok legyet egy csapásra! De a kiadók élete sem lehet ilyen vidám és egyszerű. A siker csúcán sajnálatosan beállítanak a börtönben csücsülő szerző testvérei, s pénzt követelnek. Azonnal és sokat. Hová lehet ilyenkor fordulni? Természetesen puha léptekkel megérkezik a nem várt segítség. És innen perdül tovább a bőrleszk, ugyanis bátyja segítő keze hősnöket nem egy védő hotelbe vezet el, hanem egy kies elmegyógyintézetbe zárhatja, ahol nem bánnak vele különösebben kesztyűs kézzel, ezzel szemben viszont felfedezhet egy másik szerzőt.

Talán említeni sem kell, hogy ennek a másik „felfedezettnek” van némi köze egy másik fejezethez, amelyben őrült összeesküvésekről ránthatjuk le a leplet. Feltételezem, hogy a műnek ezeket a tételeit például gyakorlott környezet- és civilizációvédők szeretettel idézik majd. A hős ezúttal egy ifjú, és természetesen igen csinos hölgy, feltörekvő újságíró, aki be akarja bizonyítani, hogy a Seaboard Corporation által működtetett Hydra-Zéró Reaktor a környezetre veszélyes, s az, hogy egy nagy híró tudósokból álló testület engedélyezte a működését, csupán annak köszönhető, hogy egyenként megvesztegették vagy megfélemlítették őket. Illetve egy tudóst nem sikerült megvásárolniuk, dr. Rufus Sixmithdt, aki egy működési hatástanulmányában megírja, miért veszélyes a reaktor. Mint Agatha Christie *Tíz kicsi néger*ében, tűnnek el a szereplők, persze csak azok, akik ellentmondanak a hatalomnak, illetve azok, akik akár látták vagy sejtik, hogy mások ellent próbáltak mondani. Természetesen mindegyikük meggyilkol-

lását álcázzák valamivel, hol öngyilkos lett a nagy tudós, hol repülőszerencsétlenség érte.

Maga az újságíró, Luise Ray is állandó életveszélyben él, de akár egy superwoman vagy mint egy százéletű macska éli túl a legkülönbözőbb gyilkos helyzeteket. Eközben senkiben sem bízhat, majdnem mindenkiről kiderül, hogy valójában a sötét oldal alkalmazza, amin nem is lehet csodálkozni egy olyan romlott világban, ahol mindenki megvásárolható. Az újságírót kirúgják az állásából, hogy ne is legyen módja megírni, amit sejt vagy aminek bizonyításához gyűjti az anyagokat, de ne valami kispályás elbocsátásra gondoljunk: a hatalom egyszerűen megvásárolja a lapot, s onnantól már hiába védené is volt főnöke vagy a már bizonyított tehetsége. De mi ez az apró kellemetlenség ahhoz képest, hogy leszorítják az autópályáról, hogy beleessen autóstul a tengerbe? Vagy a szörnyen nehezen megszokható, undok pisztolyropogás? De fellélegezhetünk, hősnőnk a tengerbe zuhanva is alig sérül, a lövések sem őt találják el. Talán köszönhető ez egy üstökös alakú anyajegynek vagy a *Felhőatlasz*-szextettnek, aminek a dallamát, mikor először meghallja, olyan, mintha mindig ismerte volna?

David Mitchell regénye izgalmas mű, telitalálat a könyv szerkezete, és a kalandok szövése is megunhatatlan. A szerző remekül váltogatja a humort a komolysággal, a világ feletti borongását és a bábok sorsába való beleérző beletörődését. Együttérzés és távolságtartás, bölcselkedő szentenciák és bőrleszk. A képzelet széles sugárútjai. Eközben a felhők, akár a muzika hangjai eltűnnek, visszatérnek. Változik koronként valami? Vagy minden ugyanolyan marad? Mindig minden felhő mindenki számára egyszerre lehet teve, cethal és menyét? Vagy olykor születik olyan utas is, aki mindezt másképp látja?

TAMÁS ÁGNES ZSÓFIA

Csudásan bonyolult, mint az élet

Tom Hankset beszippantotta a történet. A könyv filmváltozatának sajtóbemutatóján azt mondta: mintha az egész emberiség történetét tartaná a kezében, korról korra. Pedig először furcsának tűnt a sztori: ki, kivel és mi, mivel is függ itt össze?

A *Felhőatlasz* a magyar moziban is megy. Készítőit, Lana és Andy Wachowskyt, illetve Tom Tykwert korábbi nagy sikerekből ismerhetjük; előbbieket a *Mátrix*, utóbbit a *Lé meg a Lola* és a *Parfüm* rendezőiként.

A *Felhőatlasz* majdnem háromórás, pergő alkotás. A szereposztás pedig? Nos, Tom Hanks mellett vannak még nagy nevek: Hugo Weaving, Hugh Grant,

Susan Sarandon, Halle Berry. A filmet szeptemberben, a Torontó Filmfesztiválon mutatták be. A premier utáni sajtóbeszélgetés Hugh Grant születésnapjára köszöntésével indult, majd a legtöbb kérdés arról szólt, hogyan lehet egy ennyire komplex alkotást filmre vinni, és milyen mélységig merültek el a könyv titkaiban az alkotók. Susan Sarandon szerint a sokrétűség valójában örömteli összetettség. S noha bonyolult a film, épp amiatt élvezetes. A rendezők pedig azt a nagyszerű játékot emelték ki, ami a különféle korokban, kultúrákban élő szereplők közös vonásainak, a kapcsolataik feltárásában rejlik. Hugo Weaving fantasztikus anyagnak nevezte a könyvet, Zhou Xun, kínai színésznő pedig megvallotta, hogy ő maga is hisz a reinkarnációban, számára tehát nem idegen a korok közötti átjárhatóság.